

Từ dân số vàng đến lực lượng lao động vàng: Khía cạnh con người trong tầm nhìn AI của Việt Nam

14:31 27/10/2026

Trong quá trình hiện thực hóa mục tiêu trở thành quốc gia phát triển có thu nhập cao vào năm 2045, Việt Nam được kỳ vọng sẽ ngày càng tận dụng trí tuệ nhân tạo (AI) để thúc đẩy năng suất và đổi mới sáng tạo. Bên cạnh việc ứng dụng công nghệ, phát triển kỹ năng và năng lực quản lý để khai thác hiệu quả AI đang trở thành một nội dung quan trọng trong chương trình phát triển lực lượng lao động của quốc gia.

26% doanh nghiệp Việt Nam đã ứng dụng AI

Một nghiên cứu năm 2026 do Amazon Web Services (AWS) ủy quyền cho thấy 26% doanh nghiệp Việt Nam đã ứng dụng AI, tăng so với mức 18% của năm trước. Tuy nhiên, 61% doanh nghiệp đã ứng dụng AI vẫn đang trong giai đoạn thử nghiệm, trong khi 87% nhà tuyển dụng tham gia khảo sát cho rằng việc đào tạo lại kỹ năng cho nhân viên hiện tại là yếu tố quan trọng trong chiến lược AI của doanh nghiệp.

Việt Nam cũng ưu tiên phát triển nguồn nhân lực thông qua Chương trình quốc gia phát triển nguồn nhân lực trí tuệ nhân tạo, được phê duyệt vào tháng 8 năm 2026. Chương trình đặt mục tiêu trang bị kỹ năng AI cơ bản cho khoảng 10 triệu người lao động vào năm 2030, đồng thời phát triển nguồn nhân lực AI chuyên sâu và tăng cường giáo dục về AI.

Tiến sĩ Tan Hong Ming, Trợ lý hiệu trưởng phụ trách Vận hành số tại Trường Kinh doanh thuộc Đại học Quốc gia Singapore (NUS Business School) cho rằng, phát triển lực lượng lao động cần vượt ra ngoài phạm vi trang bị năng lực kỹ thuật.

“Hiểu biết về AI mới chỉ là điểm khởi đầu. Thách thức lớn hơn là liệu các tổ chức có biết cách tái thiết kế công việc xoay quanh AI hay không. Một doanh nghiệp có thể đào tạo tất cả nhân viên sử dụng các công cụ AI nhưng vẫn không đạt được nhiều cải thiện về năng suất nếu các quy trình và phương thức quản lý không thay đổi. Đây là lý do năng lực lãnh đạo cũng quan trọng không kém các kỹ năng kỹ thuật”, Tiến sĩ Tan chia sẻ tại buổi gặp gỡ báo chí ở Hà Nội.

Từ ứng dụng AI đến tạo ra giá trị kinh doanh

Khi các công cụ AI ngày càng dễ tiếp cận, doanh nghiệp phải quyết định nên ứng dụng công nghệ này vào những lĩnh vực nào, các quy trình làm việc hiện tại cần được điều chỉnh ra sao và nhân viên cần học thêm những gì.

Theo Tiến sĩ Tan, mặc dù AI có thể nâng cao năng suất thông qua tự động hóa các tác vụ, các tổ chức cũng cần xem xét việc AI ngày càng được sử dụng rộng rãi sẽ ảnh hưởng như thế nào đến quá trình học hỏi và phát triển chuyên môn của nhân viên.

“Quá trình vượt qua khó khăn là một phần quan trọng của việc học. Chúng ta phát triển chuyên môn và khả năng phán đoán thông qua việc giải quyết những vấn đề khó, mắc sai lầm và tự tìm ra lời giải. AI hiện có thể loại bỏ phần lớn những khó khăn đó bằng cách đưa ra câu trả lời gần như ngay lập tức. Mặc dù

điều này giúp nâng cao năng suất, chúng ta cần thận trọng để không vô tình loại bỏ những trải nghiệm giúp con người học hỏi và trưởng thành. Các tổ chức cần suy nghĩ lại về cách nhân viên phát triển những năng lực này trong môi trường làm việc có AI hỗ trợ”, ông cho biết.

Bên cạnh việc nâng cao hiểu biết về AI, các tổ chức cần xem xét cách nhân viên đánh giá thông tin do AI tạo ra, cách các nhà quản lý tích hợp công nghệ vào quy trình làm việc và cách lãnh đạo cấp cao giám sát việc sử dụng AI trong các quyết định kinh doanh.

Đổi mới cách thức đào tạo và phát triển năng lực chuyên môn

Việc AI ngày càng được ứng dụng rộng rãi cũng đặt ra câu hỏi về cách các chuyên gia tích lũy kinh nghiệm và phát triển khả năng phán đoán cần thiết để đảm nhận những trách nhiệm phức tạp hơn.

Mặc dù AI có thể hỗ trợ tạo ra thông tin và đề xuất, việc học cách đưa ra quyết định kinh doanh vẫn đòi hỏi người học có cơ hội chất vấn các giả định, đánh giá những quan điểm khác nhau và giải quyết vấn đề khi chưa có đầy đủ thông tin.

Trường Kinh doanh NUS đang thí điểm một mô hình mô phỏng kinh doanh ứng dụng AI, cho phép học viên các chương trình Thạc sĩ Quản trị Kinh doanh (MBA) và MBA Điều hành (Executive MBA) rèn luyện những năng lực này.

Mô hình sử dụng ScholAistic, nền tảng AI tạo sinh do Trung tâm Công nghệ Giáo dục AI của NUS (AI Centre for Educational Technologies – AICET) phát triển. Tiến

sĩ Emir Hrnjić, Giảng viên cao cấp ngành Tài chính tại Trường Kinh doanh NUS, đang phối hợp với AICET để điều chỉnh và hoàn thiện các tính năng của nền tảng phục vụ đào tạo quản trị. Theo đó, các nhân vật lãnh đạo doanh nghiệp được mô phỏng bằng AI sẽ tham gia phỏng vấn với học viên trước khi học viên đưa ra các khuyến nghị kinh doanh. Vui lòng xem Phụ lục A để biết thêm chi tiết.

Giáo sư Teo Chung Piaw, Hiệu trưởng Trường Kinh doanh NUS cho rằng, năng lực ngày càng phát triển của AI đòi hỏi các trường kinh doanh phải xem xét không chỉ nội dung sinh viên cần học mà còn cả cách họ tiếp thu và vận dụng kiến thức.

“Vai trò của giáo dục kinh doanh đang thay đổi khi AI trở thành một phần trong cách các tổ chức vận hành và ra quyết định. Chúng ta không thể chỉ đơn giản đưa công nghệ mới vào các phương pháp giảng dạy hiện có và cho rằng việc học sẽ được cải thiện. Các trường kinh doanh cần xem xét sinh viên nên học gì, cách họ tiếp thu kiến thức và cách đánh giá năng lực vận dụng kiến thức đó. Cách tiếp cận của chúng tôi là sử dụng AI để tạo thêm cơ hội cho sinh viên tư duy phản biện, tiếp cận các quan điểm khác nhau và rèn luyện khả năng phán đoán độc lập”, Giáo sư Teo chia sẻ.

Bên cạnh việc chuẩn bị cho sinh viên tốt nghiệp bước vào thị trường lao động, các chương trình sau đại học và đào tạo điều hành (Executive Education) còn tạo cơ hội để người đi làm và các nhà lãnh đạo cấp cao cập nhật kiến thức, phát triển năng lực cần thiết nhằm quản lý những thay đổi về công nghệ và tổ chức.

Bà Trần Thị Quỳnh Trang, Giám đốc quốc gia tại PYI Capital, học viên chương trình EMBA khóa 2026 của Trường Kinh doanh NUS chia sẻ: “AI mở ra những cơ hội to lớn giúp doanh nghiệp nâng cao chất lượng ra quyết định, tái định hình các mô hình kinh doanh truyền thống và khai phá những động lực tăng trưởng mới, đặc biệt tại các thị trường mới nổi như Việt Nam. Chương trình EMBA tại NUS đã giúp tôi mở rộng tư duy chiến lược, đồng thời củng cố sự tự tin trong việc ứng dụng AI như một công cụ thúc đẩy chuyển đổi kinh doanh. Quan trọng hơn, chương trình càng củng cố niềm tin của tôi rằng tương lai thuộc về những nhà lãnh đạo biết khai thác hiệu quả công nghệ, đồng thời kết hợp khả năng phán đoán của con người, tư duy thích ứng và sự am hiểu sâu sắc về kinh doanh để chuyển hóa đổi mới sáng tạo thành giá trị bền vững trong dài hạn.”

Đồng quan điểm, bà Phạm Kiều Oanh, Nhà sáng lập kiêm Tổng Giám đốc Fortune Media, cựu học viên chương trình MBA của NUS cho biết: “Một trong những giá trị lớn nhất tôi nhận được từ chương trình MBA tại NUS là khả năng tiếp cận các thách thức kinh doanh từ nhiều góc độ khác nhau. Khi AI đang làm

thay đổi cách thức vận hành của các tổ chức, năng lực đặt câu hỏi phản biện đối với những giả định sẵn có, đánh giá thông tin và đưa ra nhận định sáng suốt càng trở nên quan trọng. Đây là những năng lực không phụ thuộc vào bất kỳ công nghệ cụ thể nào và vẫn giữ vai trò thiết yếu đối với các nhà lãnh đạo trong việc định hướng doanh nghiệp giữa môi trường kinh doanh đầy bất định.”

Xây dựng lực lượng lao động vàng của Việt Nam

Tầm nhìn Việt Nam 2045 tiếp tục nhấn mạnh tầm quan trọng của năng suất, đổi mới sáng tạo và phát triển các ngành công nghiệp có giá trị gia tăng cao. Khi AI ngày càng được ứng dụng rộng rãi, giáo dục đại học và đào tạo chuyên môn có thể đóng góp vào mục tiêu này bằng cách trang bị cho sinh viên tốt nghiệp, các nhà quản lý và lãnh đạo cấp cao năng lực cần thiết để ứng dụng công nghệ hiệu quả trong hoạt động kinh doanh.

Theo Tiến sĩ Tan, lợi thế về nhân khẩu học tạo cho Việt Nam nền tảng quan trọng để phát triển những năng lực này trong suốt quá trình làm việc và học tập của mỗi người.

“Lợi thế nhân khẩu học mang lại cho Việt Nam một cơ hội quan trọng, nhưng lực lượng lao động trẻ tự thân không bảo đảm thành công về kinh tế. Cơ hội thực sự nằm ở việc phát triển một lực lượng lao động có khả năng liên tục học hỏi, thích ứng và tạo ra giá trị cùng với AI. Nếu Việt Nam có thể kết hợp nguồn vốn con người với việc ứng dụng AI hiệu quả, đất nước có thể chuyển hóa lợi thế dân số vàng thành lực lượng lao động vàng”, ông Tan chia sẻ.

